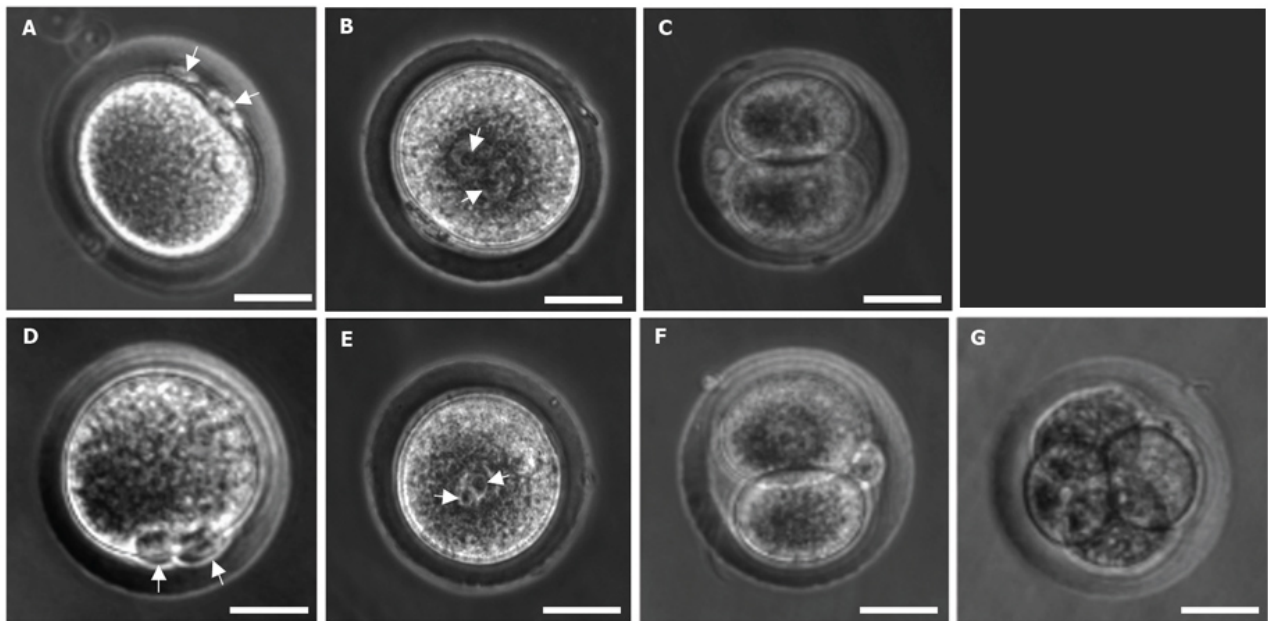

Παρεμβατική γονιμοποίηση: Ορθόδοξη ηθική αξιολόγηση & ποιμαντική πράξη

/ Πεμπτούσια

Χαρακτηριστικό της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελεί το γεγονός ότι ενεργεί και δρα ποιμαντικά και θεραπευτικά. Η ποιμαντική της πράξη προσλαμβάνει τον κάθε άνθρωπο ως μοναδικό και έτερο πρόσωπο, το οποίο έχει πνευματικές και υλικές ανάγκες. Επιδεικνύει προσοχή και σεβασμό στο ίδιο το πρόσωπο και την ελευθερία του, κατανοεί τον πόνο και την αγωνία του και συμμετέχει στις βαθύτερες προσδοκίες του. Έχει δε ως στόχο την χειραγώγηση του ανθρώπου από τα πάθη και τις αμαρτίες, τη μεταμόρφωση της συνείδησής του, τη γνώση της αλήθειας και την κατά Χριστόν τελείωσή του μέσω της υπομονής, του ποιμαντικού διαλόγου και του παραδειγματισμού με τις αρετές και τη ζωή[1].

Έτσι, η ορθόδοξη Εκκλησία, ενώ δέεται «*ὑπὲρ τοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς εὐτεκνίας ἀπόλαυσιν*» (Ακολουθία Γάμου), χαίρεται «*ὄτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τόν κόσμον*» (Ιωάννου 5, 21) και καταδικάζει την ηθελημένη ατεκνία, συμβουλεύει τους συζύγους κινούμενη στα πλαίσια της ποιμαντικής της δράσης να υπομένουν τη στειρότητα και την ατεκνία όχι ως όνειδος, αλλά ως θέλημα Θεού, το οποίο δεν υποβαθμίζει τους ίδιους, δεν αλλοιώνει τη σχέση τους, δεν καθιστά το γάμο τους

ανυπόστατο, αλλά προσφέρει την ευκαιρία για αξιοποίηση άλλων δυνατοτήτων και διάκριση στην πνευματική ζωή και την κοινωνική δράση και προσφορά[2]. Επίσης, συμβουλεύει τους συζύγους να παραδειγματίζονται από τις περιπτώσεις ιερών προσώπων όπου με θεϊκή παρέμβαση αναιρείται η στειρότητα, να μην χάνουν την ελπίδα τους, να αφήνουν τη ζωή τους στα χέρια του Θεού και να προσφεύγουν στα αγιαστικά μέσα της Εκκλησίας (προσευχή, μυστήρια, προσκυνήματα, μεσιτεία αγίων) επικαλούμενοι τη θεία χάρη για τη θεραπεία της έλλειψής τους[3].

Κατόπιν αυτών και με δεδομένο ότι η αποδοχή ως θείου θελήματος της στειρότητας και της ατεκνίας απαιτεί την ισχυρή πίστη και το εσωτερικό σθένος του ζεύγους για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της επιστήμης και των οικογενειακών και κοινωνικών πιέσεων προτείνει στα ζεύγη με περιορισμένες αντοχές την προσφυγή στην υιοθεσία ορφανών ή εγκαταλελειμμένων παιδιών[4]. Η προσφυγή στην υιοθεσία παιδιών προτείνεται ως ευκαιρία για να εκδηλώσουν τα άτεκνα ζευγάρια τα γονεϊκά τους αισθήματα σε ξένα παιδιά και να δημιουργήσουν μ' αυτά πνευματική σχέση και ως φιλανθρωπία και θεάρεστη ταπείνωση, που το αντίκριμά της δεν εξαντλείται στην παρούσα ζωή, αλλά επεκτείνεται στη μέλλουσα με προϋπόθεση αφενός μεν την απουσία ιδιοτελών κινήτρων και σκοπών αφετέρου την παρουσία πνευματικών κινήτρων αντίστοιχων της θείας ενανθρωπίσεως, η οποία έγινε για την εκ Θεού υιοθεσία των ανθρώπων[5]. Την ίδια άποψη διατύπωσε στις Διδαχές του και ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, όπου αναφέρει: «Πάλιν ώσάν θέλης νά κάμης παιδιά, εύκολον εἶναι: ἐπάρε ἕνα φτωχό παιδί καί κάμε το πνευματικό σου παιδί, νά χαίρεσαι καί νά εὐφραίνεσαι καί σύ, νά χαίρεται καί ἐκείνο. Διά ἐκείνο τό παιδί, ὅπου σοῦ γεννᾷ ἡ γυναίκα σοῦ, δεν σο ὦ χρεωστεῖ ο Θεός χάριν, διότι τό κάμνεις ἀπό σαρκικόν πάθος μά διά ἐκείνο τό πτωχό παιδί ἔχεις χίλιες φορές μισθόν ἀπό τον Θεόν εἰς τήν ψυχήν σου καί τιμήν ἀπό τούς ἀνθρώπους, διατί τό κάμνεις μέ τό θέλημά σου πνευματικόν παιδί»[6]. Επιπλέον, για τα ζευγάρια, που δεν επιθυμούν την υιοθεσία παιδιών, προτείνει την υιοθεσία των καταψυγμένων «πλεοναζόντων εμβρύων» της εξωσωματικής γονιμοποίησης[7], έτσι ώστε κάποια έμβρυα να περισώζονται από την καταστροφή, η μητέρα να συνδέεται με το παιδί μέσω της εγκυμοσύνης και το παιδί να μην αισθάνεται συγγενικά άσχετο προς τους γονείς[8]. Η πρόταση για υιοθεσία εμβρύων γίνεται κατ' οικονομία στα πλαίσια της ποιμαντικής πράξης για τη διάσωση ανθρώπινων υπάρξεων από το θάνατο και τη στήριξη του άτεκνου ζεύγους, αν και είναι γνωστό ότι η φάση της κυοφορίας είναι διπλά ετερόλογη για την κυοφορούσα, αφού κυοφορεί ξένο ωάριο και σπερματοζωάριο κι ότι μπορεί να δημιουργηθεί πρόβλημα με την ενότητα της οικογένειας ή με τη χρησιμοποίηση παρένθετης μητέρας[9].

Το ενδεχόμενο να υπάρχουν άτεκνα ζεύγη που δεν μπορούν ν' αποδεχτούν τη λύση της υιοθεσίας συντελεί στο να επιτρέπει η ορθόδοξη Εκκλησία κατ' οικονομία για

λόγους ποιμαντικούς την προσφυγή του έγγαμου ζεύγους στην ομολογή σπερματέγχυση ή στην ομολογή εξωσωματική γονιμοποίηση με δημιουργία τόσων εμβρύων όσων θα μεταφερθούν στη μήτρα. Θέτει όμως ως απαραίτητες προϋποθέσεις για την προσφυγή στις εν λόγω μεθόδους την ακριβή και λεπτομερή ενημέρωση του ζεύγους περί των τεχνικών της παρεμβατικής γονιμοποίησης και των πνευματικών και ηθικών προβλημάτων, που προκύπτουν από την εφαρμογή τους και εμποδίζουν την ηθική αποδοχή και ευλογία τους από την Εκκλησία, αλλά και τη συμφωνία των συζύγων πριν την προσφυγή στην προτεινόμενη μέθοδο[10]

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου (Φωτ.:www.plosone.org)

[1] Α. Κεσελόπουλος, *ό.π.*, σελ. 179-188.

[2] Ειδική επιτροπή βιοηθικής, βασικές θέσεις επί της ηθικής της Υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, διαδικτυακός τόπος:[http:// www.bioethics.org.gr/03_b.htm#5](http://www.bioethics.org.gr/03_b.htm#5) (ανάκτηση 08-01-2013)

[3] Α. Σταυρόπουλος, *ό.π.*, σελ. 49.

[4] Ειδική επιτροπή βιοηθικής, βασικές θέσεις επί της ηθικής της Υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, διαδικτυακός τόπος: http://www.bioethics.org.gr/03_b.htm#5 (ανάκτηση 08-01-2013)

[5] Α. Νικολαΐδης, «Η αρχή της ζωής. Ορθόδοξη Εκκλησιαστική Βιοηθική προσέγγιση», Εισήγηση στο Συμπόσιο Βιοηθικής Ιεράς Αρχιεπισκοπής Καθολικών Αθήνας, Αθήνα 2011.

[6] Ι. Μενούνος, «Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, Διδαχές», Φιλολογική μελέτη-κείμενα (Αθήνα 1979), σελ. 184,185

[7] Την υιοθεσία κατεψυγμένων «πλεοναζόντων εμβρύων» δεν συστήνει η Ρωσική ορθόδοξη Εκκλησία, καθώς δεν επιτρέπει ακόμη και για λόγους ποιμαντικούς καμία μορφή εξωσωματικής γονιμοποίησης εφόσον αυτή συνδέεται με τη συλλογή, τη συντήρηση και τη σκόπιμη καταστροφή εμβρύων. Βλ. Οι αρχές του κοινωνικού δόγματος της Ρωσικής ορθόδοξης Εκκλησίας, διαδικτυακός τόπος:<https://mospat.ru/gr/documents/social-concepts/> (ανάκτηση 25-01-2013)

[8] Ειδική επιτροπή βιοηθικής, βασικές θέσεις επί της ηθικής της Υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, διαδικτυακός τόπος: http://www.bioethics.org.gr/03_b.htm#5 (ανάκτηση 08-01-2013)

[9] Γ. Μαντζαρίδης, Χριστιανική Ηθική ΙΙ², (Θεσσαλονίκη 2010), σελ. 596.

[10] Ειδική επιτροπή βιοηθικής, βασικές θέσεις επί της ηθικής της Υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, διαδικτυακός τόπος:http://www.bioethics.org.gr/03_b.htm#5 (ανάκτηση

08-01-2013)